

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K. za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

inzerati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 9. V Ljubljani, 15. maja 1900. Leto XVII.

Obseg: Družbeni koraki, da se spremeni zakon glede odpisa davka vsled škode po uimah. — Skušnje pri porabi umetnih gnojil. — Nova mlatilnica s čistilno napravo. — Segrevanje sira. — Shod v Krškem in posvetovanje o streljanju proti toči. — Poročilo o delovanju okrajnega ribarskega odbora za Kranjsko v Ljubljani za leto 1899. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inzerati.

Družbeni koraki, da se spremeni zakon glede odpisa davka vsled škode po uimah.

Letošnja dolga zima je naredila izdatno škodo na poljščini, in če se ta škoda, ki je pravzaprav povzročena po uimi, presoja po mrtvih črkah zakona, potem se je težko nadejati uspeha pri prošnjah za odpis davka. Zaradi tega se je c. kr. kmetijska družba kranjska obrnila z naslednjo peticijo na državni zbor:

Visoka zbornica!

Izredno huda in dolga letošnja zima je kmetijstvu zelo škodovala s tem, da je mráz uničil mnogo setev. Skušalo se bode pač, da se na podlagi zakona z dne 12. julija 1896, drž. zak. šte. 118., doseže vsaj to, da se od dotičnih zemljišč odpiše zemljiški davek, toda ta poskus bo najbrž v največ slučajih imel le malo uspeha, ker je skoraj izključeno, da bi bili deležni ugodnostij, ki jih nudi ta zakon, ako se bo postopalo strogo v zmislu besedila.

Odločilno bode to, kakih nazorov bodo oblasti, odločujoče v teh zadevah.

Prav tako nujno je, da se zakon že vendar prenaredi. Dočim prvi odstavek § 2., določujoč najmanjšo stopnjo poškodbe, za podstavo jemlje uničenje pridelka na prizadetih parcelah, jemlje drugi odstavek za podstavo ves čisti donos obdelanih kmetijskih kultur davkoplačevalca, ki so v eni davčni občini, pri tem določujoč velikost škode.

Ta določba je že zato krivična, ker se zemljiški davek predpisuje na podlagi izračunjenega čistega donosa parcele in ne vsega posestva, torej po parcelni in ne po posestveni zemljiški knjigi.

Kakor se torej davek plačuje od parcele bi se bilo treba tudi tedaj, kadar se davek odpisuje, ozirati na uničenje pridelka na parceli. Nadalje ni umevno, čemu se dela razloček med uimami, naštetimi v prvem odstavku, in med prigodki, navedenimi v drugem odstavku. Odločevati ne sme vzrok poškodbi, ampak dejstvo, da se je škoda zgodila. Vsak kmetijski strokovnjak ve, da je vsled § 2. posebno tedaj, če zima vzame setve, skoraj nemogoče doseči davčno olajšavo.

Nujno je torej potrebno, da se zakon prenaredi v tem zmislu, da ne bode razločka med uimami, navedenimi v prvem in v drugem odstavku, in da bo pravica do odpisa davka odvisna le od tega, da je utemeljena v zakonu. Ako hoče zakonodavstvo v dejanju dokazati svojo naklonjenost kmetijskemu stanu, posebno kmetom, ki vsled takih polovičarskih naredeb največ trpe, naj naši prošnji kar najprej mogoče ustreže ter naj nemudoma prenaredi zakon z dne 12. julija 1896, šte. 118., po katerem bi se morale spremeniti tudi izvršilne naredbe.

Skušnje pri porabi umetnih gnojil.

Od mnogih strani se sliši, da se uspeh umetnih gnojil ne ujema s hvalo, ki se o njih razširja. Vzrok tem pritožbam je večinoma le napačno postopanje pri porabi takih gnojil.

Prvi vzrok je neokretno postopanje pri gnojenju. Gnoj se čestokrat kar z lopatami raztroša; zgodi se tudi, da kdo gnojila v vrečah, kakor jih dobi, kar na polje zapelje in čaka ugodnega časa, da jih raztrosi. Tu seveda kmetovalec zaželenega učinka ne doseže,

ker gnoj v debelih koscih preveč gnoji in rastline kar požge; namestu sočnatih zelišč vidiš todi prazne peléhe. To je seveda slabše kakor če bi ne gnojil. Priporoča se, da je posebno koristno za polje, ako gnojiš po snegu, ker se s kopnečim snegom topi tudi

gnoj in ga zemlja potem hlastno popije, a tako je postopati samo v krajih, kjer se ni bati povodnji, kajti povodenj po gosto plast snega dvigne in jo z gnojem vred odnese. V takem slučaju ne uspeh gnojenja gotovo ni vzrok priporočil, temveč napačne porabe gnoj. Ako ne moreš gnojja takoj, ko si ga raztrosil, dobro zavleči ali plitvo podorati, je bolje, da počakaš pomladi; ta čas je bolje gnoj obenem s semenom v zemljo spraviti kakor ga po vrhu potrošenega prepušiti poplavi. Velike koristi je tudi, pognojene travnike z brano prevleči, in ako to ni mogoče, je bolje gnojiti proti pomladi, kadar se ni toliko bati povodnji; tedaj se gnoj naglo vleže v zemljo, ker je otajana in ga hitro popije, zato poznejši preplav ne stori toliko kvare kakor če pognojiš po zmrazem polju.

Kadar se zemlja navžije gnojja, ga ne spusti, čeprav voda čez tako polje stopi.

Lansko leto mi je deževje gnojenje tako zadrževalo, da sem šele koncem aprila in deloma celo meseca majnika utegnil gnojiti, a učinek se ni nič ločil od

polja, pognojenega jeseni ali zgodaj spomladi; posebno sem to opazil pri porabi kostne moke, ktera gnojilno moč pokaže kake tri tedne prej kakor Tomasova žlindra, a končni učinek je bil pri obojih gnojilih enak.

Očitalo se mi je tudi od neke strani, da zapeljujem kmetovalce s hvalisanjem umetnih gnojil, ker uspehi niso v enakem razmerju s stroški. Tej trditvi pa moram oporekati, kajti kalij v kajnitni ali v kalijevi soli ne gnoji sveta, kteremu ne dostaja apna, in baš v barju je mnogo takega polja. Šotna plast pokriva ob bregovih Ljubljance, Izice in drugih večjih pritokov, ki nosijo blato, najnovejši naplav, iz glinastih škrljnikovih hribov, tvorba, ktera ima malo ali celo nič apna. Vender se pa pod to tanko polo pozneje, drugo ali tretje leto, ko gnojilo prodre površno plast in pride do šote, vpliv kalija gotovo pokaže.

Pomniti je treba, da v našem barju umetna gnojila posebno na šoti ali črnem blatu ugodno vplivajo, ako se pri trosenju ne bojimo truda.

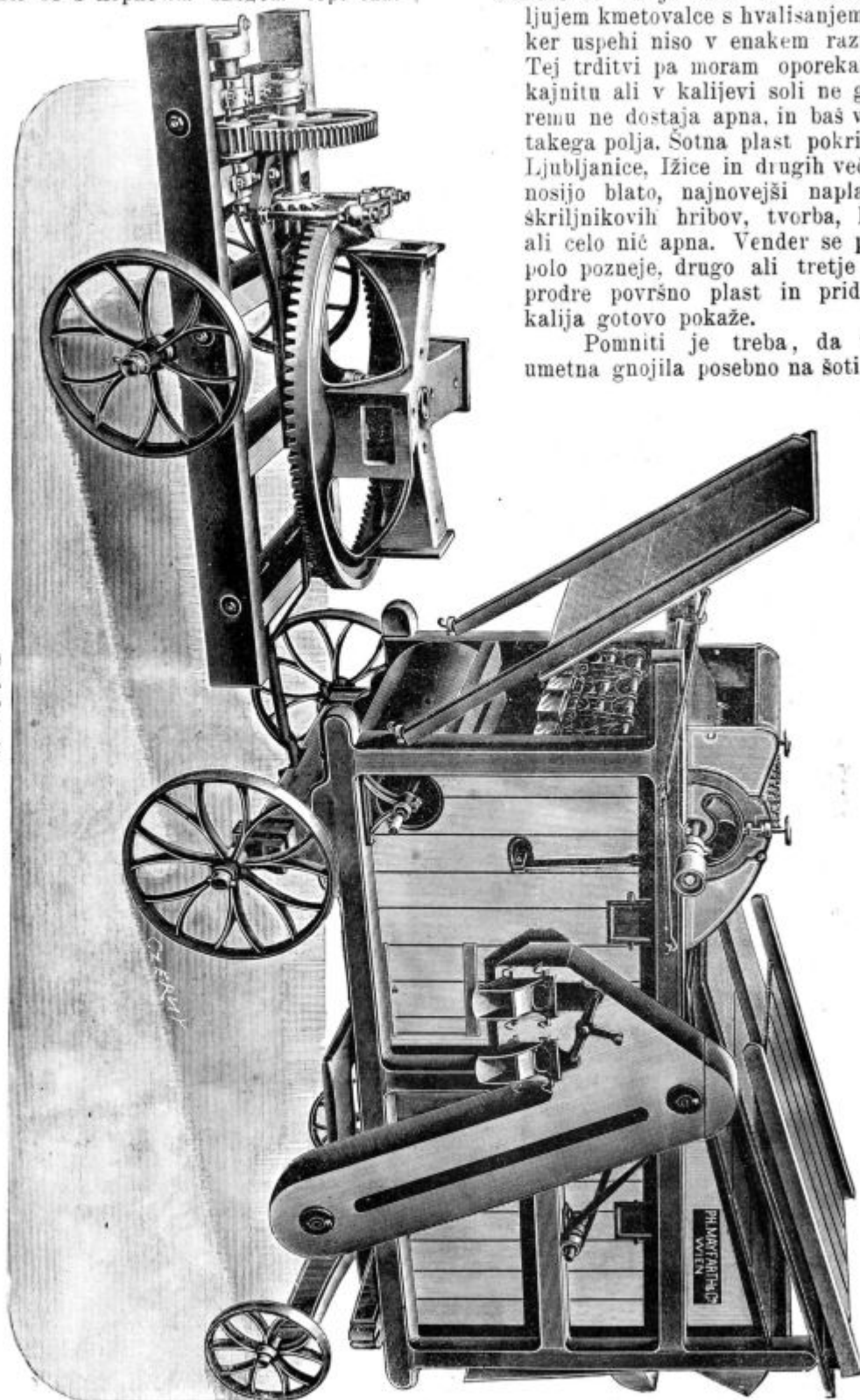
Dolžan sem še poročila od lanskega leta o uspehih porabe umetnih gnojil na poskušališču v Lipah.

Premokra pomlad je tudi sploh zadrževala obdelovanje. Spomladanska setev se mi je zakasnila do srede maja, peso in fižol sem sadil šele junija. Travniki, sicer dobro pognojeni, so v rasti močno zastali; italijansko luklo kakor tudi deteljo mi je mrz meseca marta skoraj docela popalil, in sredi parcel se je zarastel mnogovrsten plevel, posebno pa bič.

Avgusta meseca nastopivša suša je razmere nekoliko poravnala, posebno kar se tiče jesenskih pridelkov, toda strnina se je prav slabo obnesla. Oves se je v suši nekoliko popravil, ali ker je bil prepozno vsejan, se ga je lotila rja; pridelalo se je malo dobrega zrnja.

Ajda, kolikor je bilo sejane majnika, je obrodila dobro, posebno japonska se je dobro obnesla, poz-

Podoba 46.

neje sejana je bila samo za pleve in slamo. Zdi se mi, da sem premalo gnojil s fosforom. Fižol se je še najbolj skazal; suša mu ni škodovala, temveč koristila.

Pri tej priliki se je videlo, kolike veljave je pouk iz tujih krajev, kjer imajo lehe 40 do 50 m širjave; jaz jih imam razdeljene v 9 do 20 m široke. To grajajo tuji veščaki, češ da so preozke, da so presuhe, vender skušnja kaže, da ni tako, ker je bil lansko leto v suši na ozkih parcelah lepši fižol in lepša trava kakor na širokih, in to zato, ker je spodnja plast zateglo, za vodo težko prodirno blato.

Primeroma se je pridelalo na 1 ha:

sena in otave (tretja košnja se je popasla)	65	q
ovsa	8.5	"
ajde	13.5	"
fižola	18	"
krompirja magnum bonum (prepozno sajen)	65	"
konopelj, prediva (voda poškodovala)	2.5	"

Gnojil sem s Tomasovo žlindro, s kajnitom in s čilskim solitrom, tako da je prišlo 40—80 kg fosforove kisline 80—120 kg kalija in 40 kg dušika na 1 ha.

V Lipah, meseca svečana 1900.

Peruzzi.

Nova mlatilnica s čistilno napravo.

Potreba mlatilnice, ki lahko teče, a ni predraga, ki omlačeno žito obenem čisti, je napotila tvrdko Ph. Mayfahrt & dr. na Dunaju, da je sestavila stroj, kakršnega kaže podoba 46. Ta stroj ima pripravo za pretresanje slame, dvoje sit, pripravo za čiščenje, ter teče na patentovanih valjčnih tečajih z obročasto pripravo za mazanje. Na željo se stroju tudi doda priprava za polnjenje žita v vreče.

Stroj obstoji bistveno iz močnega stojala, ki se lahko naredi tudi brez koles, in iz mlatilne naprave, ktere os teče v valjčnih tečajih, vsled česar se gonilna sila izdatno zmanjša. Stroj se izdeluje v dveh velikostih.

Priprava za prevetrovanje teče v grodelnasti puši, ki se da glede hitrosti različno naravnati z ozirom na težo žita. Ob prevetrovanju piše zrak skozi sita, ki se po potrebi dajo izmenjati. Vsled vsega tega moremo iz mlatilnice dobiti žito, ki je precej sposobno za prodaj.

Veliko površje sit omogoči popolno izkoriščanje stroja, in iz tega sledi njega velika delavna sila.

Da stroj tudi pleve posebej izločuje, je zadaj in spodaj obešena deska, ki se niže ali više pomika in se tako delo vravnava.

K stroju se more tudi naročiti priprava za polnjenje dveh vreč hkrati, vsled česar se prihrani delavne sile.

Popisana mlatilnica se goni seveda le z živino z vitlom; ker pa jako lahko teče, zato zadostujeta dva konja ali vola.

Cene za take stroje se izvedo pri gori omenjeni tvrdki, t. j., najbolje je naročiti si cenik, izbrati stroj in ga potem naročiti potom družbe, ki izposluje precejšen popust. Stroji stanejo od 600 do 800 K, seveda brez vitla (gepla).

Segrevanje sira.

Ko je zasirjeno mleko (žmitek) zdrobljeno in se je zdrobljeni sir v kotlu na dno vlegel (glej prejšnji spis „Drobljenje zasirjenega mleka“), ga moramo vnovič

segreti, in sicer oziraje se na njega kakovost in množino. Navadno ga grejemo na 50 do 60° C., in sicer manjše sire manj, večje pa bolj. Siri, ki bodo 70 do 100 kg težki, se segrejejo na 55 do 56° C.

Slabotno zasirjenje mleka in slabotno drobljenje navadno zahtevata močnejše segrevanje, če se je pa mleko hitro zasirilo in potem dolgo drobilo, ga pa ne smemo močno greti. Debelejše sirove drobtine naj se tudi bolj grejejo kakor drobne. Popolnoma tolst sir istotako zahteva višje topline kakor manj tolst. Višjo toplino pri segrevanju zahteva tudi sir, ki je narejen iz mleka, kteremu smo dodali veliko sveže vode, ali ki je narejen iz svežega, trpežnega ali ohlajenega mleka.

Pri segrevanju sira je torej paziti, da se toliko močno segreje, da ga je potem mogoče najmanj v 30 in največ v 50—60 minutah tako premešati, da se zadostno osuši. Da se določi potrebna toplota, se mora tudi sir preskusiti; v ta namen je vzeti malo sira v usta, kjer mora med zobmi malo škripati. Kadar je hladno vreme, naj se sir razmerno močnejše segreje kakor ob toplem vremenu, kajti takrat se bolj shladi in siratko manj izloči.

Dalje je paziti tudi na čas segrevanja, ki je zavisen od množine zasirjenega mleka, od kurilne naprave, od kuriva in od vremena. Sir naj se ne segreva pod 25 in ne čez 40 minut, torej povprečno 30 do 35 minut. Če sir v pričetku počasi grejemo, bo bolj suh kakor če ga hitro grejemo, zato je treba preslabotno zasirjeno mleko in če so sirove drobtine presuhe ob pričetku počasi, v nasprotnem slučaju pa hitreje greti. Pri višji toplini, t. j. pri 48 do 50° C. se luknjice sirovih drobtin tesneje zapro ter ne puste iz sebe nobene vlage več.

Med segrevanjem je drobtine v siratki dobro premešavati, da se ne usedejo na dno in se ne sprimejo.

Shod v Krškem in posvetovanje o streljanju proti toči.

Tega shoda v Krškem se je 29. aprila 1900 udeležilo razen na stotine vinogradnikov mnogo županov, učiteljev, uradnikov ter drugih veščakov iz Hrvaškega in Štajerskega. Vlado je zastopal okrajni glavar baron Schönberger. Ob 10 je shod otvoril potovalni učitelj za Kranjsko, g. Gombač, s primernim nagovorom. Za predsednika shoda je bil izvoljen g. dr. Romih, ki je, zahvalivši se za izvolitev, dal besedo g. dr. Vošnjaku iz Slovenske Bistrice na Štajerskem, da poroča o prvem vprašanju, namreč o dosedaj doseženih uspehih s streljanjem proti toči na Štajerskem. Gospod dr. Vošnjak je najprej pojasnil način, kako so s tem pričeli na Štajerskem. Že 1895. l. so pričeli nekoliko streljati, ker je tistega leta prišel k njemu neki francoski potnik ter mu povedal, da na Francoskem že več časa proti toči streljajo. Rekel je, da so v Slovenski Bistrici prvo leto streljali brez nastavkov, pozneje so imeli lesene, ktere je pa strel razgnal; potem so poskušali v splošno zasmehovanje z rabljenimi dimniki od lokomotiv, kar se tudi ni obneslo, in šele 1897. l. so si omislili od tvrdke Lorber in drugovi v Zalcu kovane, 2 metra visoke nastavke, ki so se dobro obnesli. To se je sedaj še bolj spopolnilo.

Odkar tam streljajo, ni več toča padala, pač pa je padala povsodi v bližini, koder niso streljali, ter je napravila veliko škodo. Za to podjetje se je pričelo sedaj povsodi vse zanimati, tako da prihaja g. Stigerju

na kupe pisem in vprašanj iz raznih okrajev Evrope. Tudi naša vlada se je sedaj za to reč začela bolj zanimati ter je letos dovolila štajerski deželi 16.000 K, da se en okraj pravilno obkoli s strelišči, tako da bode po 1 km zračne črte drugo od drugega oddaljeno. Ako se skaže, da se tam dobro obneso, potem se napravijo še v drugih potrebnih krajih.

Veliko jih je še, ki o uspehu dvomijo, med temi tudi nekateri vremenoslovci (meteorologi), kajti prvič se prav za gotovo ne ve, kako se toča tvori, in drugi mislijo nekateri, da se toča dela v višini 2 do 3 km nad nami; drugi in tudi jaz sam sem opazil, da se toča dela v višini kakih 800 do 1400 m, in to ozračje pretresejo streli tako, da preprečijo tvorjenje toče. Glavno je, da imajo topiči nastavke ter da se pravočasno strelja, to je, kakor kitro se pokažejo sumljivi oblaki, ali kadar prične v daljavi grometi, ker se ti oblaki pomikajo z veliko silo naprej. Streljanje naj se poveri le zanesljivim ljudem.

Na Laškem je toča samo v enem letu napravila za 35.000.000 lir škode, in pri nas povzroča tudi velikansko škodo. Zato priporočam, naj se tega vprašanja tesno oprimemo. (Odobranje.)

G. vodja R. Dolenc je rekel, da so v novo-meškem okraju istotako prepričani o dobrem uspehu, prosil je pa g. drja. Vošnjaka pojasnila, kako je streljanje urejeno na Štajerskem, ker strelci na Kranjskem po nekodi neradi streljajo.

G. dr. Vošnjak je rekel, da nekateri vincarji streljajo zastonj, drugim pa se plačuje po 30—50 kr. na dan. Sedaj pa to vlada drugače uredi, tako da bodo nastavljeni v tem večji ljudje.

G. dr. Romih je rekel, da v krški občini, kjer je že 17 postaj, kmetje sami straljšajo; občina jim priskrbuje smodnik, in stroški za tega se potem pokrijejo z nakladami na davke.

G. Žmavc, nadučitelj v Grižah na Štajerskem, je g. drja. Vošnjaka prosil pojasnila, kako naj si občine omislijo potrebni denar za te naprave. Ali naj se snujejo zadruge.

G. dr. Vošnjak je rekel, da se je v bistrški okolici zavezalo 40 posestev kupovati smodnik ter druge reči in da vsak plačuje svoj delež; v Krškem se pa to dela z nakladami, in nihče ne čuti posebne obremenitve s tem, ker pride na vsakega le nekaj krajcarjev.

G. Kuralt, zastopnik hrvaške vlade, je rekel, da so napravili tam 80 postaj in porazdelili stroške naprav med posamezne vinogradnike. Vsak je plačal 80 krajc., sedaj pa pride na vsakega komaj 20 krajc.; stoji pa 80 dobro urejenih strelšč. Znesek 20 krajc. za osebo pač ni veliko.

O uspehih s streljanjem na Kranjskem je poročal g. Gombač. Na Kranjskem smo pričeli streljati proti toči 1898. l. Sedaj imamo že 180 postaj. Dež. odbor je dovolil prvo leto 900 K podpore; naslednje leto so se postaje pomnožile. Krška občina si je takoj omislila 17 postaj na gori omenjeni način, kar je bilo jako umestno, kajti od takrat ni več toča padala, dočim je poprej vsako leto po večkrat. To so pač hvalevredne zasluge sedanjega glavarstva in županstva. Ko bi to posnemale tudi druge občine in bi ne čakale le na podpore, ki so razmeroma le malenkostne — lansko leto 4000 in letos 4000 kron, in često še prepozno dospejo — bi se marsiktera občina rešila velike nesreče. Kdor žrtvuje par krajcarjev, jih žrtvuje v svojo korist, kajti to se mu stotero poplača.

S samo državno in deželno podporo se da malo napraviti. Dežela v primeri veliko žrtvuje, več pa bi lahko država, ki laže pride do sredstev. Večkrat se tudi pripeti, da se nekatera županstva za občini koristne stvari premalo menijo; posebno moram tu omeniti glede nepravočasne naročbe smodnika. Na razglase in objave se premalo pazi, in tako se pripeti, da se bliža nevihta, smodnika pa ni. Zato pa naj se za take stvari bolj pobrigajo tudi duhovniki, učitelji in bolj inteligentni posestniki tiste občine. Priprave, kakeršne smo pričeli rabiti, so najboljše, ker je nevarnost manjša, učinek pa večji.

G. Gregorič, posestnik v Krškem, je pripomnil, da se je lansko leto pri streljanju en možnar razpočil ter mu nekega strelca ubil, ker je bil možnar iz litnega železa.

G. Gombač je odgovoril, da so liti topiči res nevarni, a da sedaj tudi Lorber le kovane izdeluje, ki se gotovo ne razlete.

G. dr. Vošnjak je omenil, da se ne sme prehitro streljati, marveč le parkrat na minuto.

G. Sever, nadporočnik v p. in župan v Kostanjevici, je pritrdil, da streljanje pomaga, vendar ne dostaja še skušenj. Če g. Gombač pravi, da se občine preveč na podelitev deželne podpore zanašajo, so v to primorane, ker že občina Kostanjevica sama bi potrebovala za 20 postaj do 4000 kron.

Gosp. vodja Dolenc je opozarjal, da primerne vsote, in najsi bodo še tako velike, dobi lahko vsaka občina od navadnih posojilnic proti nizkim obrestim in gotovi amortizaciji. Ko je pričela peronospera ugonabliti trte, smo si hoteli omisliti vse le s podporo, počasi pa smo se navadili kupovati tudi te priprave, in sedaj ima že skoraj vsak svojo škropilnico, ki ga stane na leto mnogo več, kakor bi ga stalo streljanje proti toči.

Gosp. Gombač je odgovoril, da je g. Sever njegove besede napačno tolmačil. Jaz priznam, je rekel, veliko potrebo podpor, in sam k temu ljudstvo prigrvarjam, ker brez gotovih podpor se dandanes marsikaj sploh izvršiti ne more, a za podpore naj se prosi le v ozira vrednih slučajih in ne za vsako malenkost ter naj se občine ne zanašajo preveč na podpore; opozoriti sem le hotel, da tolikih podpor, kolikor jih ravno naprava strelnih postaj zahteva, dežela ne zmore, ker je prerevna in še enkrat ponovim, da občina, ki se bo le na podpore zanašala, bo v napredku mnogo za drugimi zaostala, osobito kar se tiče naprave prekristnih strelnih postaj. Umesten se mi zdi torej predlog g. vodje Dolenca ter ga toplo priporočam.

Gosp. nadučitelj Žmavc je prosil pojasnila, kako postopajo na Laškem, kjer so napravili lansko leto do 3000 postaj.

Gosp. dr. Vošnjak je rekel, da se posestniki med seboj zavežejo poravnati vse stroške, vlada pa da daje poceni smodnik (26 h za 1 kg).

Gosp. Boh. Skalicky, tehnični voditelj v Novem Mestu, je poročal o tvorjenju toče ter je rekel, da je sicer g. dr. Vošnjak prepričan o dobrem uspehu, da pa se vlada previdno drži v ozadju ter se ne more odločiti za znatno podporo, dokler se o uspehu ne uveri popolnoma. Urejeno streljanje se mora vpeljati tudi na Kranjskem. Glede tvorjenja toče učenjaki še niso na jasnem; eni trdijo, da se tvori s pomočjo elektrike, drugi, da se naredi neki vrtinec, ki spaja mrzli in gorki zrak itd. Če strel gotovo zabrani tvorjenje toče, ne more še nihče jamčiti, treba je torej uvesti urejeno streljanje ter postaviti na glavna stre-

lišča izvežbane strelce, ki bodo dajali drugim znamenje. Streljati se mora počasi, a sigurno. Možnarji naj se ne zabijajo.

Gosp. dr. Vošnjak je rekel, da je spisal natančen strelni red, ter da izide posebna knjižica.

Gosp. Kramar, župan z Radovice v Belokrajini, se je pritoževal, da ja smodnik še predrag.

(Dalje prihodnjič.)

Poročilo o delovanju okrajnega ribarskega odbora za Kranjsko v Ljubljani za leto 1899.

(Konec.)

Krma. Ker je zavod namenjen nabaviti kar močnejše nasadnega gradiva in že vsaj deloma odgojenega za kranjske vode in ker se ima zarod odgojevati s prirodno hrano, krustacejami, kar najceneje, ker ne dostaja sredstev za drago oskrbovanje pri krmljenju z nadomestili, ker je zavod tudi iz početka vrejen, da se zarod krmi z živo, prirodno hrano, je bila na to stran minula letina odločno slaba.

Zima 1898/9, jako mila, valitvene vode nikdar ni dobro ohladila, zarod se je zgodno razvijal — že 13. februarja je bilo treba priskrbeti hrane precejšnji množini. Na pomlad pa, ko bi trebalo toplote, marcija meseca, so nastopali mrzli dnevi s kratkimi presledki in zlasti zadnja, pa najhujša zmrzlina je oškodila krustaceje dobrega. Hladno in mokro vreme aprila, tudi še junija in julija je ustavljalo in zadrževalo razvoj krustacej tako, da se je poznalo vse leto; nabralo se ni več te drobne prirodne krme kakor 35 kg — leto prej pa 100 kg.

Da se je preživil mnogobrojni zarod, katerega ni vselej moči odpraviti v proste vode, ko se zgodi, in je treba čakati zanj ugodne vodne višine v potočkih, se je krmlil tudi s svežim ribjim mesom, prav drobno zdrobljenim. Poskusilo se je tudi z ikrami morskih rib, ki se razpošiljajo v sodčkih iz severne Nemčije. Dasi je bila ta krma toliko pohvaljena po raznih tiskovinah in ji je cena prav primerna, ni svetovati nikomur, dati morske ikre zarodu. Drobne so res dovolj, da jih najmanjša postrvca lahko požira, in tudi vzame jih rada, toda v kratkem je ta piča vplivala uničevalno, ker je sila osoljena. Brez soli bi se te ikre seveda hitro usmradile. Spiraj pa še tako skrbno sol iz njih, ostane je vender toliko, da je nežni zarod ne prenaša. Vsled nedostajanja živeče hrane je odpadlo mnogo zaroda; leta 1898. je šlo iz zavoda 20.000 mladice, pitanih tri mesece in čez, minulo leto pa le osmi del onih.

Svežih, večinoma živih rib za krmo se je kupilo 302 kg, veliki ribnik je dal 30 kg črnokv, ki so se tudi združile in pokrmile.

Sveže ribe so pa predrage, kilo po 18 kr (36 h), da bi se jih moglo toliko nabaviti, kolikor je želeli.

Ribe od tretjega leta naprej, odločene za ploditev, mora preživiti veliki ribnik; le kadar dojde obilo hrane ob enem, se jim kaj viže. V manjših ribnikih je pa treba ribe redno krmiti in se jim meče tudi kuhana kri, kateri se primeša zmletih morskih rakov, posušenih brez dima. Krvi se je porabilo 720 kg, morskih rakov 250 kg. Same krvi ne morajo kaj, zmes, če se ji pridene rakov, žro kaj rade in brez slabih nasledkov. Čez zimo pa, ko v vodi zraste le prav pičo hrane, morajo dobiti svežega ribjega mesa, da ostanejo zdrave in gibčne.

Dne 29. januarja l. l. je prof. Franke kot člen ribarskega odbora predaval v Rudolfovem o nasaditvi

novega zaroda rakov v porečju Krke. Pri tej priložnosti se je govorilo tudi o drugih krajevnih ribarskih vprašanjih. Po predavanju, pri katerem se je bilo zbralo obilo slušateljev, se je razvila živahna razprava o predmetu. Ribarski odbor je dal to predavanje natisniti v razširjenem obsegu in je razposlal vsem udeležencem.

Nasadnih rakov je ribarski odbor razposlal 3300 iz kraških vod, v katerih ni bilo nikdar kuge (iz Rašice in dr.), in sicer jih je šlo 1000 v Zgornjo Krko, 1000 v Težko vodo, 300 v Krko pri Otočcu in 1000 pri Kostanjevici; oddali so se za $\frac{2}{5}$ nakupne cene, deloma brezplačno.

Meseca avgusta in septembra so se preiskovali dotoki Ljubljanice nad Ljubljano v namen, da se dožene, so li vode že zdrave in bi bil že čas za uspešno nasajanje rakov. Izid te preiskave se priobči posebej.

Ker je letošnja zimska drst že popolnoma končana, naj bode tudi nje uspeh tu objavljen:

Od domačih postrvij se je nabavilo ovaljenih iker 112.000
od rdečih postrvij se je nabavilo ovaljenih iker 80.000

skupaj . . . 192.000

Oddalo se je od teh v manjša vališča na Gorenjskem in Notranjskem:

ovaljenih iker domačih postrvij 65.000

" " rdečih " 31.000

skupaj . . . 96.000

Drstnic se je naložilo:

domačih postrvij ikernic od 5. novembra 1899 do 21. januarja 1900 196

domačih postrvij mlečnikov 117

rdečih postrvij ikernic od 5. novembra 1899 do 17. decembra 1899 163

rdečih postrvij mlečnikov 132

skupaj . . . 608 rib.

Drstnih žrtev je zabeleženih 46.

Drstnice, zlasti ikernice, so se izkazale pravilnejše kakor leto prej, zapoznelih in takih, ki se ne morejo zgoditi, ni bilo.

Ker skozi tri mesece ni bilo izdatne padavine in je decembra nastopil oster in trajen mrz, so studenčine jako opešale in se je obledenila vsa voda blizu do izvirkov; bati se je bilo katastrofe vsled pomanjkanja vode, in drstnice bi mogoče opravile drst pod ledom. Vender se je izšlo brez škode; ko se je ob novem letu pričela studenčina množiti in se je voda ogrela (do 6° C.), se je na drstiščih zbiralo obilo domačih postrvij, večinoma še polnih ploda, in vse so bile lepo godne. Ta suša in mrz sta torej minula brez škode in je mrz toliko koristil, da je v decembru ohladil valitveno vodo (do 0-5° C.) ter vsaj nekoliko zadržal prezgodni razvoj zaroda.

Ker je vališče postalo premajhno, dasi se je porabil vsak kot, je ribarski odbor napravil novo, prostorno in čedno vališče, sestavljeno iz lesa na podlagi, iz cementa zidani. Staro vališče je prestavljeno, popravljeno ter služi zdaj za shrambo mnogobrojnega orodja zavodovega, kakor so mreže, sodi za prevažanje rib in dr. — Odtoki malih ribnikov so se popravili in se napravili novi; isto tako so se popravila odgojevalna korita in ona, ki dovajajo vodo. — Vse lesovje, kar ga je v vodi, je zdaj z asfaltom lotano in s cementom za les prevlečeno, drugo pa, ki je iz vode, na zraku, je prevlečeno z oljnato barvo, s karbolinejem

ali s katanom. Dalje so razširjena pota ter posuta z gramozom in s peskom i. t. d.

Odboru je došlo 380 vlog, ktere je vse strokovno rešil.

Odpošiljatve so povzročile precejšno dopisovanje s prejemniki. Da bi prejetanje zaroda in rib kolikor mogoče olajšal, odbor posojuje za prevažanje potrebno orodje (sode in drugo), oskrbi ledu in voz do železniške postaje in, kadar treba, tudi zanesljivega spremeljevalca.

Zanimanje za povzdigo ribarstva in za nasajanje vodá s primernim ribjim gradivom narašča v obče; največje je seveda tam, kjer so plemenite ribe višje cene, namreč na Gorenjskem in okoli Ljubljane. Ob Krki in njenih večjih dotokih bo pa treba napraviti manjša vališča, v katerih naj bi se vzgajal iz ovaljenih iker primeren zarod, ker razpošiljanje iker — oddajajo se v majhnih zabojih na pošto — stane neprimerno manj truda in stroškov kakor prevažanje ribic, za ktere je treba precéj sveže vode, voza iz Studenca na kolodvor, ledu in dr. — Tako majhno vališče naj bi napravili pri Soteski, pri Rudolfovem, pri Klevežu, pri dolenskih Moravčah, ono pa, ki je v kostanjeviškem gradu, naj bi se uredilo tako, da bi delalo izven Studene tudi še za druge krške dotoke v bližini.

Sulcev doslej ni bilo mogoče gojiti v zavodu na Studencu iz edinega vzroka, ker ni bilo mogoče dobiti plemenskih sulcev. Odbor je večkrat naročal ribičem okoli Ljubljane in jim obljubil tudi dobro ceno za sparjene sulce, vjete na kotlu (drugi niso za pleme), toda doslej brezuspešno. Za letos je vsaj obljubljenih nekaj parov.

V Ljubljani, 18. februarija 1900.

Za odbor: dr. F. Vok, načelnik.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 109. Naredil sem iz lesnik 75 litrov kisa, ki se noče očistiti, dasi sem mu že prilil $\frac{1}{2}$ litra špirta. Kako naj ga čistim? (F. N. v D.)

Odgovor: Kisu, ki se ne očisti, pridejati špirta, nima pomena. Očistite kis, kakor vino, z želatino, z ribjim klejem ali z beljakom, v slučaju pa, če bi ne sprejel čistila, mu dodajte kakih 15—20 gr tanina. Sicer pa mora biti v kisu iz lesnik dovolj česlovine, da bi se moral samodsebe očistiti. Morda pa v tekočini ni še sladkor popolnoma pokipel ali je pa kis izprijen?

Vprašanje 110. Kakor hitro peteršilj izkali in naredi kake štiri liste, pa zbledi. Kaj je vzrok, da peteršilj zbledi in kako odpomoči temu nedostatku? (V. N. na P.)

Odgovor: Če vsa rastlina zbledi, je temu vzrok napačna sestava zemlje in se taki bledici odpomore, če zemljo zboljšamo; predno se pa kaj ukrene, se mora zemlja dati preiskati. — Zbledenju listov pa more biti tudi vzrok neke vrste gliva, ki se kaj rada zaplodi na peteršilju. Ta gliva je „peronospora nivea“, ki na listju povzroča bele lise, kakor da bi bilo potreseno z moko, pod listjem se pa pokaže bela plesen. Listje se poznej posuši in odpade. O zatiranju te glive nam ni nič znanega, vendar Vam priporočamo poskusiti škropljenje z bakreno galico.

Vprašanje 111. Ali je dobro kravam pokladati sladne kali, predno se otelete? (A. L. v P.)

Odgovor: Sladne kali so jako dobro močno krmilo, a le s pogojem, da so popolnoma zdrave, t. j. da so suhe,

ne prašne in ne plesnive in da imajo pravi duh po sladki. Sladne kali vplivajo na mlečnost krav in se smejo pokladati tudi brejim kravam v primerni množini, t. j. 1—2 kg na dan. Res je pa, da so se pri kravah pokazali zli nasledki krmiljenja s sladnimi kalmi, in sicer so krave zvrgle, teleta so poginila, posteljica je zaostala i. t. d., a vzrok je bilo menda premčno in nepretrgano krmiljenje s sladnimi kalmi.

Vprašanje 112. Ali je bolje pokladati suho rezanico in potem napajati, ali je bolje rezanico toliko zmočiti, da poznej govedi ni treba napajati? (A. L. v P.)

Odgovor: Rezanica naj se pač vselej nekoliko z vodo poskropi, da ni presuha in jo žival ne razpihava, a jo tako namočiti, da bi bilo potem napajanje nepotrebno, to je pa prav zelo slabo. Goved — tu imamo pred očmi plemene živali — mora dobiti krmo, ki jo sili k prežvekovanju in slinjenju, da se prebavljanje v redu vrši. Če pa krmimo namočeno, zmehčano krmo, potem jo živina premalo počveči in poslini, prebavljanje se vrši nepravilno in želodec kakor druga prebavila oslabe in se omehkuje. To seveda ne velja za pitno goved. Namakanje krme ima le tedaj pomen, kadar hočemo pretrdo, premalo prebavno ali celo čisto neprebavno krmo narediti kolikor mogoče mehko in prebavno. Rezanico tako močno mčiti, da potem ni potrebno živino napajati, je pa naravnost nezmisel.

Vprašanje 113. Kupil sem neprepustno plahto za čez voz, ktero sem malo rabil; ker sem jo pa posodil, da so z njo vodo zajezili, ko so popravljali jez, je ležala en teden v vodi. In sedaj ni več neprepustna. Ker je plahta drugače še popolnoma trdna, zato prosim za svet, kako naj naredim plahto zopet za vodo neprepustno in zopet rabno? (L. L. v S.)

Odgovor: Platnene tkanine se naredijo za vodo neprepustne na več načinov. 1.) Tkanina se najprej namaka v raztopini žveplenokisle glinice (luskatega galuna, nemški blättriger Alaun) ter se potem namaže z raztopino tolstega smolovega mila. Končno se plahta v vodi izpere. 2.) Platno se namaka v raztopini žveplenokisle glinice in modre galice, potem pa v raztopini vodotopnega stekla, pomešani z raztopino tolstega smolnega mila. 3.) Platno se namaka v dovolj močni limovi vodi, kateri je dodanega $\frac{1}{40}$ dela dvojno kromovokislega kalija; tako namočeno platno naj se potem suši na luči, ker solnčna svetloba naredi tak lim v vodi neraztopen. — Za grobe tkanine, kakor so plahte, se med imenovane raztopine dene nekoliko krede, glinice i. t. d. Opozorjamo Vas pa, da je za tako delo potrebno strokovno znanje, in je vprašanje, če se Vam samim posreči. Morda Vam to delo preskrbe v tvornici, kjer izdelujejo take plahte, kar Vas bo na vsak način manj stalo in bo delo zanesljivo. Take tvrdke so na pr. M. J. Elsinger & Söhne na Dunaju I. Volksgartenstrasse; Paget & Comp na Dunaju, I. Riemergasse 13.

Vprašanje 114. Sedaj bo treba kmalu vračati potresna posojila, večina posestnikov pa misli prositi za odpust posojil, oziroma za podaljšanje vračilnega roka. Kako je narediti prošnjo, kam nasloviti in kdo naj resničnost vsebine potrdi? (K. P. v S.)

Odgovor: Take prošnje je nasloviti na c. kr. finančno ministerstvo ter jih je predložiti potom okrajnega glavarstva. V prošnji je navesti, zakaj ni mogoče posestniku že sedaj posojila ali sploh ne vrniti. Iz tega vzroka se te prošnje ne dajo delati po enem kopitu, temveč mora prošnjo narediti vsak za svoje razmere. Prošilec mora prošnji priložiti posestni list in zemljeknjižni izpisek, mora podrobno in verojetno navesti dohodke iz svojega posestva in isto tako stroške; kratko rečeno, on mora v prošnji dokazati, da res sedaj ali sploh ne more posojila vrniti. Obljubljena nam je daljša raz-

prava o tem predmetu, ktero upamo kвалu dobiti, in jo potem objavimo.

Vprašanje 115. Mi kupujemo gnoj za zboljšanje svojih zemljišč v Tržiču ter ga moramo voziti skozi mitnico. Mitničar zahteva mitnino, zato vprašam, ali je res treba plačati mitnino od voza, naloženega z gnojem? (P. J. na B.)

Odgovor: Po § 18. zakona zastran erarnih cestnin je prosta mitnina vozna živina, ki je vprežena v vozilo za poljedelstvo, na pr. v plug, brano i. t. d. in pa vozna živina ob vožnji z naravnim gnojem in fekalnimi tvarinami. Vozna živina pri vožnjah z umetnim gnojem je torej cestnine prosta, če se umetni gnoj rabi na zemljiščih, ktera obdelujejo prebivalci cestninskega kraja in njegovega okoliša, in če se ta namemba dokaže s potrdilom občinskega urada.

Vprašanje 116. Imam velik kos posekanega gozda, ki je sedaj obrastel z nizkim grmičevjem, borovnicami in mahom. Ta prostor bi rad pogozdil. Sadil sem kostanjevo drevje, ki pa ne uspeva, ker so tla zelo pusta, kajti voda je odnesla vso boljšo zemljo. Ali bi uspevala akacija, in ali je akacija dobra za vinogradske kole? (F. K. v S.)

Odgovor: Če je zemlja pusta in Vam je na tem, da prostor zasadite z drevjem, ki Vam bode dajalo kole za trte, potem ni boljšega drevja za Vaš namen kakor akacija, ki raste tudi v slabih, suhih tleh in daje trpežne kole. Akacija požene korenine zelo globoko, drži zemljo dobro skupaj, jo varuje pred udorom in se posekana zopet hitro obraste.

Vprašanje 117. Kako naj zatrem mravljince, ki mi delajo vsako leto na mladem sadnem drevju škodo? (J. K. v J.)

Odgovor: Mravljinci ne delajo na mladem sadnem drevju nobene škode, oni le zalezujejo listne uši; te so tiste, ki drevju škodujejo. Zatrite listne uši, in mravljinci izginejo sami od sebe. Uši se zatirajo z močno tobakovo vodo.

Vprašanje 118. Pri nas se je govorilo, da se bosta državni davek od kuhanega žganja in deželna naklada na žganje skupaj pobirala od let šnjega leta naprej, in sicer bo plačevati v davkarji. Ali je res kaj na tem? (A. P. v P.)

Odgovor: Finančno ministerstvo je res lansko leto stavilo deželnim odborom predlog v tem zmislu, a deželni odbori so ta predlog zavrili, ker bi bil na škodo deželnim financam. Zadeva je torej pokopana.

Vprašanje 119. Kadar cepimo v precep, zamažemo razo in cepič z ilovico. Ali res tako ravnanje ni dobro, zato ker se ilovica razpoka, in da so druge maže boljše. Ktera maža je to in kako se naredi? (G. B. v K.)

Odgovor: Zamazovanje cepitve z ilovico je popolnoma zastarelo in ni dosti prida. Raza se pa sploh ne sme zamazati, ker se pot-m dolgo časa ne zaraste, t-mveč se mora najprej pokriti s tščico in čez to se šele maže. Paziti je tudi, da deževnica ne zahaja v razo in tam ne zastaja, ker bi lahko nastala neozdravna rana. Če mažemo z ilovico, se to prav lahko zgodi, ker se ilovica razsuši, potem pa poka in in se drobi; vsled tega se rana lahko odkrije. Najboljša maža je cepilna smola, ki se naredi iz smrekove smole in špirita. Smrekova smola se na žrjavici varno raztopi, potem se precedi skozi kako redko tkanino in slednjič se prilije še tekoči smoli osminko špirita. Špirit je prav počasi in varno prilivati, da se ne vname. Dobro je pridejati na 1 kg smole kaze tri žlice lanenega olja ali toliko loja.

Vprašanje 120. Pri nas je navada med krompir saditi bob in grah. Ali škoduje to krompirju in ali res brani grah krompir pred gnilobo, kakor se pri nas trdi? (G. b. d. v K.)

Odgovor: Grah in bob krompirju toliko škodujeta, kolikor mu vzameta v zemlji redilnih snovij. Ta škoda pa ni toliko, kolikoršen je dobiček na pridelku graha ali boba, in

sicer je škoda še tem manjša, ker ti dve rastlini dušika ne jemljeta iz zemlje, ampak iz zraka ter vrhu tega še zračni dušik v zemljo spravljata. Z ozirom na lahko in hitro obdelovanje krompirja se pa taka mešana saditev ne priporoča, kar seveda velja le za velike njive, na katerih se krompir najhitreje in najceneje obdeluje z vprežno silo. Da bi grah varoval krompir pred gnilobo je pa prazna.

Vprašanje 121. Neki tukajšnji posestnik nalašč pušča na njivi osat, da dozori in se seme raznese po sosednjih njivah. Ali je kak zakon, ki bi silil takega nemarnega gospodarja zatirati osat? (G. v K.)

Odgovor: Na Štajerskem imate zakon, s katerim se kmetovalci morejo siliti, da zatirajo osat, in sicer je to deželni zakon z dne 9. januarja 1882, zavezujoč zatiranje predenice, osata in češminja. Vsebinsko zakona zveste pri županstvu. Za Kranjsko nimamo še takega zakona.

Vprašanje 122. Pri nas mnogi gnojijo trsju s konjskim gnojem. Drugi pa trdijo, da je to škodljivo, da trte pogorijo i. t. d. Ali je konjski gnoj res škodljiv trtam? (G. B. v K.)

Odgovor: Konjski gnoj nikakor ni škodljiv trtam, če se pravilno rabi. Ako se pa zagrebe tik korenin, pa pač more škoditi, ker se skupaj stlačen in z zemljo pokrit zelo segreje in more razvijajoča se toplota mlade trsne koreninice oškodovati. Drugače ima pa konjski gnoj precej redilnih snovij v sebi. Bolj priporočeno je res, konjski gnoj podelati v mešanec ter ga mešati s prsjo ali še boljše z gipsom, da se pridruže razvijajoči se amonijak (dušik).

Gospodarske novice.

* **Odaja kos.** Družba bo oddajala in ima že v zalogi za svoje ule posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla, in sicer po teh-le cenah:

dolgost v pesteh	6	6 1/3	7	7 1/2	8
" " cm	60	65	70	75	80

cena 92 h 94 h 96 h 98 h 1 K

Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ktero je zakrivila tvornica zamenjati, oziroma vrniti — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. Ker se zaradi visoke poštnine ne izplača pošiljati posameznih kos, zato priporočamo skupno naročanje poton podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 25 kos skupaj. — Kose oddaja družba izključno l: udom ter prepo-veduje vsako kupčijo z njimi. Podružnice, ki skupno naroče kose, jih dobe vozariue proste.

* **Varnostne naočnike** za rabo pri žveplanju ima družba še vedno v zalogi, in sicer po 80 h komad. V Novem Mestu jih ima v zalogi gosp. Perko.

* **Modre galice** ima družba od naročenih 10 vagonov le še kakih 20 centov v zalogi.

* **Žveplene moke** ni dosti več in jo družba oddaja le še toliko časa, dokler je kaj zaloge. Dosedaj se je oddalo 8 vagonov žvepla.

* **Gumijeve vezi** oddaja družba po 18 kr. kilogram, in sicer ima sedaj v zalogi rdeče, tako zvane ekselzijor.

* **Močna krmila** se dobivajo pri družbi vsak čas.

* **Pravo sivo francosko semensko ajdo** je družba ravno kar dobila iz Francoskega ter jo oddaja po 26 K 100 kg.

* **Vrtnarja**, ki je večš sadjarstva in vinstva, sprejme „Slavonsko gospodarsko društvo v Osijeku“ v Slavoniji. Vrtnar ima 1000 kron plače in prosto stanovanje. Prošnje za to službo je uložiti d. 1. junija t. l. pri imevanem društvu.

* **Na razglas o oddaji plemenih prasičev**, ki je objavljen med uradnimi vestmi te številke, opozarjamo vse svinjereje.

Razglas

o prihodnjem tečaju podkovske šole v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se prične dne 1. julija 1900.

Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja živine in mesa.

Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem in naj ji priloži:

- 1.) izpisek iz krstne knjige (ali krstni list),
- 2.) domovinski list,
- 3.) šolsko spričevalo,

4.) učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru,

5.) župnikovo ali županovo spričevalo o poštenem vedenju.

Ubožni prosilci, ki se ne morejo šolati ob svojih troških, niti ne morejo pričakovati podpore od svojcev, morejo dobiti po 100 K podpore pri kmetijski družbi. Prosilec za podporo mora svoji prošnji poleg navedenih prilog priložiti še:

- 6.) ubožni list in
- 7.) potrdilo, da je že 2 leti bil za kovaškega pomočnika.

Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se do 15. junija t. l. pošljejo vodstvu podkovske šole v Ljubljani.

Šola bo trajala do konca decembra l. 1900.

Kdor dobro prestane preskušnjo, more po postavi iz 1843. l. dobiti patent podkovskega mojstra; brez preskušnje pa sedaj nihče ne more postati podkovski mojster.

Nauk v podkovski šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le za živež in za stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolskem poslopju.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev, in zdravnikov kopitnih bolezni, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mesovnih, zato naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in mesovnega oglednika.

Ivan Murnik,

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški,
začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. junija t. l., in sicer: 27. junija skušnja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole, 28. junija pa za učence podkovske šole iz podkovstva, in ogledovanja kladne živine in mesa. Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj se oglase pri podpisnem vodstvu do dne 15. junija t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani,
dne 2. maja 1900.

Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški.

Razglas

o oddaji plamenih prasičkov jorkširske (velike bele angleške) pasme.

Podpisani odbor bode oddajal, kakor doslej, tako tudi odslej plemenske mladiče jorkširskega prasičjega plemena pod nastopnimi pogoji:

1.) Prasički se oddajajo po 10 in tudi več tednov stari, in sicer kakeršne starosti se dobe.

2.) Cena prasičkom je po 20 K; te cene so za polovico nižje, kakor jih plača družba.

3.) Oddajajo se ali sami mrjaščeki, ali pa svinjica z mrjaščekom vred.

4.) Kdor dobi prasiče, se mora zavezati:

- a) da jih obdrži za pleme, dokler so sposobni;
- b) da naznani odboru, kadar jih neha imeti za pleme;
- c) da bo pripuščal mrjasa tudi k svinjam drugih gospodarjev.

Dosle prošnje bo odbor reševal po vrsti, kakor bodo dohajale, in sicer vselej takrat, kadar dobi takih plemenih prasičkov, ki seveda niso vedno v zadostnem številu na razpolaganje.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. dne maja 1900.

Ivan Murnik s. r.,
predsednik.

Gustav Piro s. r.,
ravnatelj.

Listnisa uredništva.

Popravek: V zadnji številki »Kmetovalca« smo na tem mestu pisali, da ne vemo za nobeno zidarsko šolo s slovenskim učnim jezikom. Gospod nadučitelj A. Bajc v Renčah pri Gorici nam je pa javil, da je v Renčah že od 1. oktobra l. 1896. prav dobro urejena obrtna nadaljevalna šola za zidarje s slovenskim učnim jezikom, ki ima 3 razrede. Imenovani gospod nadučitelj dá rad potrebnih pojasnil vsakteremu, ki se zanima za to šolo.

J. S. v M. Ker je sodišče izreklo, da sosedje nimajo pravice po Vašem pastu, je reč dognana in Vi ne morete več doseči. Sedaj se pa ravnajte po zakonu za varstvo poljščine. Da bi Vi morali svoje zemljišče ograditi, Vas nihče ne more siliti in tudi sodnik ni imel pravice to izreči.

Fr. K. v S. Društvo, ki zavarujejo proti škodi po toči, je več, in mi nikakor ne moremo reči, katero je boljše. Pri Vas na Štajerskem zelo močno deluje društvo »Dunav«, ki ima zastopstvo v Gradcu. Visokost premije je zavisna od kraja in jo izveste pri zastopništvu. Vaš kraj je zelo podvržen toči, zato bo premija precej visoka.

J. G. v K. Glede pouka o krmi za postrvi se izvolite obrniti na ribarski okrajni odbor v Ljubljani.

J. R. v B. Za točenje žganja na drobno in na debelo se mora imeti posebno dovoljenje.

A. V. v K. Mravlje ne razjedajo ne listja in ne mladik, in če se nahajajo na Vašem breskovem drevju, na katerem po Vašem zatrdilu ni usij, potem zalezujejo smolo, katero drevje izceja, in drevju škoduje, smolikavost, ne pa mravlje.

M. F. v Z. Zakaj in kako krava zadržuje mleko, je odgovorjeno na 82. vprašanje v letošnjem letniku »Kmetovalca«.

J. P. v K. Vaš sosed pač sme postaviti stranišče na svojem svetu, a nikakor tako, da bi se gnojnica stekala na Vaše posestvo, četudi v Vašo gnojnico.

G. b. d. v K. Ktero drevo imenujete »bvrže drevesce«? Ker tega ne vemo, Vam tudi ne moremo odgovoriti na Vaše vprašanje. — V pooblastilu za volitev mora biti navedeno, kdo se pooblasti, za katero volitev in za kateri dan; pooblastilo mora biti svojeročno in s tinto podpisano, če pa dotičnik ne zna pisati, mora pa pooblastilo podkrižati ter morata še dve priči podpisati. — Krompirjeve cime so pri semenskem krompirju brezpomembne, zato naj se potrgajo.

M. P. na Z. Če sosed noče mejnikov postaviti, ga ne morete k temu siliti. Postavite jih sami.

A. H. v L. Gotovo ni umestno gnojiti z negodnim mešancem, ker je bolje gnojiti z godnim.

M. S. v Z. K. Da jelovi koli ostanejo v zemlji trpežni, se najprej obžgo in potem tako daleč namažejo s katranom, kakor daleč pridejo v zemljo.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

inzerati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 9.

V Ljubljani, 15. maja 1900. Leto XVII.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 15. maja 1900. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago K 130.— h do K 140.— h; nemška detelja (lucerna) K 110.— h do K 120.— h; orenjska repa K 76.— 78 h; laneno seme, domače ozimno K 32.— h do K 33.— h; osonpno seme K 36.— h do K 36.50 h; kuminovo seme K 64.— h do K 66.— h

Fižol: Rudeči ribniški K 19.50 h; rudeči Hrvat K 17.— h; prepeličar (koks) K 20.— h. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistnega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene K 30.— h do K 34.— h. brez dima sušene K 34.— h do K 40.— h.

Orehi domači: K 36.— h do K 40.— h.

Ježice nove: K 8.— h do K 9.25 h za 100 klgr.

Med čist: po K 90.— h do K 94.— h.

Kože. Goveje, težke nad 45 kg po K 84.— h do K 88.— h.

težke od 30 do 45 kg " 76.— " " 80.— "

lahke " 80.— " " 82.— "

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 60 h klgr.)

Telečje kože: K 1.14 za kg.

Kozličjeve kože po K 1.90 h do K 2.10 h

Svinjske kože: Ciste, brez napak 64 h za kg.

Druge vrste 34 do 52 " " "

Kože lisic po K 11.25 do 12.25

kun " 30.— " 36.— za par.

dihurjev " 7.— " 8.—

vidr " 24.— " 26.—

Kože zajcev po K 36.— do 42.— za 100 komadov.

Pepelika (potoši) po K 32.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 14. maja 1900. Pšenica K 8.50 h, rž K 7.20 h, ječmen K 6.80 h, oves K 6.20 h, ajda K 8.80 h, proso K 9.50 h, turšica K 6.60 h, seno K 2.10 h, slama K —.— (Vse cene veljajo za 50 kg.)

Na Dunaji, 13. maja 1900. Pšenica spoml. K 8.05 h, rž spoml. K 7.25 h, oves jesenski K 5.49 h, turšica K 5.83 h. (Vse cene veljajo za 50 kg.)

V grajščini Tolsti vrh pošta Št. Jernej na Dolenjskem
je naprodaj (45—1)

stiskalnica za grozdje,

in sicer z kamnom. Visoka je 3 m 10 cm, sleme je dolgo 4 m 50 cm, premer kamna je 95 cm, višina pa 1 m. — Cena po dogovoru.

Išče se najemnik

za kmetijo, obsegajočo 40 ha polja in 30 ha travnikov.

Natančneje se izve pri oskrbniškem uradu grajščine Ruperčvrh (Rupertshof) pri Rudolfovem.

Posojilnica v Radovljici,

obrestuje hranilne vloge

 po 4 $\frac{1}{2}$ %

brez odbitka rentnega davka, kojega ista sama za vložnike plačuje.

Dne 30. aprila t. l. znašale so hranilne vloge K 924.769.83
Dana posojila " 789.304.88
Pri denarnih zavodih naložen denar " 155.286.83

Garancijski fond čez 60.000 K. (47—1)

Hranilne knjižice tujih zavodov sprejemajo se kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

Našla se je

tekem zadnjih dnij meseca suša v hranilničnem uradu **svota 120 gld.** v bankovcih.

Oni, ki je ta znesek izgubil, oglasi naj se pri podpisani hranilnici. (40-3)

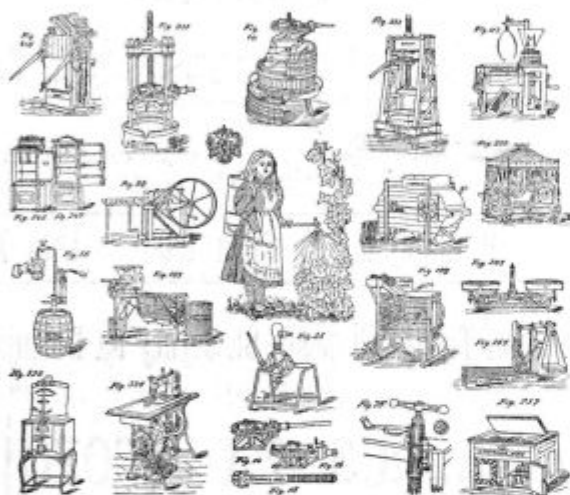
Kranjska hranilnica

v Ljubljani, dne 27. suša 1900.

Ivan Komatič,

zastopnik tvrdke J. Schindler na Dunaju,

priporoča vsakovrstne poljedelske stroje, kakor: slamoreznice patent „Avstrija“, ki se gonijo z ного ali pa na gepelj; trijerje, rebljače, pluge, travniške brane; vsakovrstne mline in stiskalnice za grozdje in sadje, trtne škropilnice, žveplalnike itd.

Najnižje cene!

Postrežba točna!

Za vsak stroj se jamči.

Vsa naročila sprejema

(48-1)

Ivan Komatič,

zastopnik tvrdke Schindler v Ljubljani, Francovo nabrežje št. 1.

Vsakovrstna

zanesljiva semena

kakor: domače, lucerne ali nemške in rudeče detelje; velikanske rumene, bele in rudeče pese; repno seme; raznih trav in vsih vrst salat se dobivajo po nizkih cenah pri

Josipu Kordinu v Ljubljani,

pred Škofijo št. 4.

(14-8)

Zakaj so še ljudje, kateri Kathreiner Kneipp-ovo sladno kavo ne rabijo, akoravno je tako dobrodišeča in zdrava kavina pijača?

Ker še vsi ne vedo, ktere velike prednosti ima Kathreinerjeva kava, katera skozi en ekstrakt bobove rastline duh in okus bobove kave zadobi. Taista toraj združuje na neprecenljivi način dobre zdravju delujoče lastnosti domačega sladnega preparata z preljubljenim duhom bobove kave. Kathreiner Kneippova sladna kava služi posebno za primes k bobovi kavi, diši pa tudi ako se sama použije. Dobi se povsodi, ne sme se pa nikoli odprta prodajati in je samo pristna v znanih izvirnih zavojih z podobo župnika Kneippa in z imenom »Kathreiner«.

(2-1)

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

Trijerji (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi

Sušilnice za sadje in zelenjavo, škropilnice proti peronospori. Zboljšani sestav Vermorelov. Mehovi za žveplanje trt.

Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav. Slamoreznice jako lahke za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje, prodaja v najboljši izvršitvi

IG. HELLER na Dunaju, II./, Praterstrasse 49.

Zastopniki se iščejo! — Ceniki brezplačno!

(2-6)

Pred ponarejenjem se je posebno treba varovati.